Anayasa Mahkemesi B. No: 2023/17745 (21.07.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM KARAR

Başvuru Numarası: 2023/17745

Karar Tarihi: 21/7/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca başkaca ihlal iddiaları da bulunmaktadır.

2. Şarkikaraağaç Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında hakaret suçundan soruşturma başlatmıştır.

3. Başsavcılık, başvurucunun hakaret suçundan cezalandırılması talebiyle 1/3/2012 tarihli iddianameyi düzenlemiştir. İddianamede özetle başvurucunun [komşu-1], [komşu-2] ve [komşu-3]'e yönelik "terbiyesizler" şeklinde söylemde bulunarak üzerine atılı suçu işlediği ileri sürülmüştür. Soruşturma dosyasındaki kolluk görevlilerince tanzim edilen kamera görüntüleri izleme tutanağında ve iddianame metninde başvurucunun "şerefsizler" şeklinde bir söylemi belirtilmemiştir.

4. İddianamenin kabulüyle açılan dava Şarkikaraağaç (kapatılan) Sulh Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılama toplam dört celse sürmüştür. Birinci celsede başvurucu savunmasında özetle hakaret içeren söylemde bulunmadığını ileri sürmüştür. İkinci celsede [komşu-1] ve [komşu-2] kendilerine yönelik hakaret içerikli birşey söylenmediğini beyan etmiştir. [komşu-2]'nin ayrıca şikâyetçi olmadığına dair beyanı da söz konusudur. [komşu-3] ise olayın üzerinden uzun zaman geçtiği için kendisine hakaret edilip edilmediğini hatırlamadığını beyan etmiştir.

5. Dördüncü celsede Mahkeme, başvurucunun [komşu-1]'e yönelik hakaret suçu yönünden karşılıklı hakaret nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. [komşu-2] ve [komşu-3]'e yönelik hakaret suçu yönünden 2.325 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinin "mahkememizce kabul edilen oluş" şeklinde belirtilen kısmı şöyledir:

"Tarafların bahçeli evlerde yaşayan komşular oldukları, katılan sanık [başvurucu], katılan sanık [başvurucu tarafındaki diğer katılan sanık] ve katılan [başvurucu tarafındaki katılan]'ın komşuları olan katılan sanık [komşu-1], mağdur sanık [komşu-2] ve mağdur [komşu-3]'ün bahçelerine diktiği güllerin kendi bahçelerine sarkması nedeniyle taraflar arasında husumet oluştuğu, olay günü her iki tarafın kendi bahçelerinde bulunuyor durumda iken konuşmaya başladıkları, konuşmanın başından sonuna kadar katılan [başvurucu tarafındaki katılan]'ın elinde bulunan kamera tarafından kaydedildiği, diğer tarafın kameranın kayıt yapmasına tepki gösterdiği, bu nedenle tartışma yaşandığı, bu tartışma içerisinde katılan sanık [komşu-1]'in elini yumruk yapıp havaya kaldırdığı, ancak kimsenin zorlaması ve engellemesi olmadan kendi kararı ile geri indirdiği, bu eylemi gerçekleştirirken içeriği tam olarak anlaşılamayan bir biçimde katılan sanık [başvurucu]'ya küfür ettiği, katılan sanık [başvurucu]'nun katılan sanık [komşu-1], mağdur sanık [komşu-2] ve müşteki [komşu-3]'e yönelik olarak 'terbiyesizler' dediği, katılan sanık [komşu-1]'in katılan [başvurucu tarafındaki katılan]'a yönelik olarak [hakaret içerikli sözler] dediği anlaşılmıştır."

6. Mahkemenin gerekçesinin "Katılan sanık [başvurucu]'nun mağdur sanık [komşu-2] ve müşteki [komşu-3]'e yönelik hakaret eylemi bakımından değerlendirme" şeklinde belirtilen kısmı şöyledir:

"Katılan sanık [başvurucu]'nun mağdur sanık [komşu-2] ve müşteki [komşu-3]'e 'şerefsizler' şeklinde söz söylediği, dosya kapsamı ve kamera kayıtlarından anlaşılmıştır. Nitekim soruşturma aşamasında düzenlenen 'Kamera görüntüsü izleme [tutanağında]' da bu hususun belirlendiği görülmüştür.

Bilindiği üzere, Türk Ceza Kanunumuzun 125. maddesinde hakaret suçunun tanımının bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek ya da yakıştırmalarda bulunmak veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak olarak tanımlandığı görülecektir. Katılan sanığın sarf ettiği ifadenin kanunda geçen sövmek fiilinin tipik bir örneği olduğu kabul edilmekle eylemin hakaret suçunu oluşturduğu vicdani kanaatine varılmıştır.

Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde katılan sanığın üzerine atılı hakaret suçunu işlediğine kanaat getirilmiş, sanığın eylemi nedeniyle TCK'nin 125/1 maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmiştir. Katılan sanığın yargılama safhasındaki olumlu davranışları sebebiyle alt sınırdan hüküm kurulmuş, seçeneklerden adli para cezası seçilerek temel ceza belirlenmiştir. Katılan sanık suçu birden fazla kişiye karşı tek hareketle işlediğinden TCK'nun 43/2 yollamasıyla 43/1 maddesi uyarınca cezasının 1/4 oranında artırılması uygun bulunmuştur. Katılan sanığın yargılama safhasında gözlemlenen olumlu ve ılımlı davranışları nedeniyle hakkında takdiri indirim yapılarak sonuç ceza belirlenmiştir. Katılan sanığın ekonomik durumu da dikkate alınarak gün para cezasının günlüğü 25 TL'den paraya çevrilmiştir. Katılan sanığın ekonomik ve şahsi halleri göz önünde bulundurularak 5237 sayılı TCK'nın 52/4 maddesi gereğince aylık tahsil edilmek üzere [taksitlerle] tahsiline karar vermek gerekmiştir.

Katılan sanığın sabıkası bulunduğu anlaşıldığından ve sanığın suç işlemekten çekineceğine kanaat getirilmediğinden TCK.nun 51. ve CMK.nun 231/5 maddeleri [takdiren] uygulanmamıştır."

7. Başvurucu, Mahkeme kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçesinde özetle kamera görüntüsü inceleme tutanağının eksik ve hatalı olduğunu, delil CD'si üzerinde bilirkişi incelemesi yapılmadığını, terbiyesiz kelimesinin hakaret suçuna vücut vermeyeceğini, Mahkemenin gerekçesinin yetersiz olduğunu, söylemediği bir söz nedeniyle mahkûmiyetine karar verildiğini ileri sürmüştür.

8. Yargıtay 4. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) 9/4/2019 tarihinde başvurucunun müştekiler [komşu-2] ve [komşu-3]'e yönelik hakaret suçuna ilişkin öngörülen cezaların nitelik ve niceliklerine göre verildikleri tarih itibarıyla hükümlerin temyiz edilemez oldukları gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddine karar vermiştir. Sanık [komşu-1] hakkında katılan [başvurucu]'ya yönelik hakaret suçundan kurulan ceza verilmesine yer olmadığına dair hükme yönelik temyiz incelemesinde ise hükmün bozulmasına karar vermiştir. Bozma kararının gerekçesi şöyledir:

"...Mahkemece, katılanın da [başvurucu], sanığa [komşu-1] "terbiyesiz" demek suretiyle hakaret ettiği kabul edilerek, karşılıklı hakaretlerin ağırlığı bakımından eşit nitelikte olduğu gerekçesi ile sanık hakkında, TCK'nın 129/3 maddesi ve CMK 223/4-c maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmiş ise de, olay tarihinde katılan [başvurucu]'nun, sanık [komşu-1]'e hitaben söylediği kabul edilen "terbiyesiz" şeklinde ve kaba hitap tarzı niteliğindeki sözlerin, katılanın onur, şeref ve saygınlığı rencide edici boyutta olmaması nedeniyle hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, sanığın [komşu-1] mahkûmiyeti yerine karşılıklı hakaret nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığına

karar verilmesi,

Kanuna aykırı ve katılan [başvurucu]'nun temyiz nedenleri yerinde görüldüğünden, HÜKMÜN BOZULMASINA..."

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) 16/3/2022 tarihinde başvurucunun müştekilere karşı şerefsizler değil terbiyesizler sözünü kullandığı, başvurucunun hakaret suçundan beraatine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, hatalı şekilde başvurucunun "şerefsizler" şeklinde söz kullandığından bahisle yazılı şeklinde mahkûmiyetine karar verilmesinde isabet görülmediği gerekçesiyle kararın kanun yararına bozulmasını talep etmiştir.

10. Ceza Dairesi 15/11/2022 tarihinde kanun yararına bozma talebinin reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Sanığın [başvurucu] katılanlara hakaret ettiği iddiasıyla dava açıldığı, mahkemece yapılan yargılama sonucunda tüm deliller toplanıp, tanık beyanları, müştekinin iddiası ve sanık savunması bir bütün halinde değerlendirilip delil tartışması yapılarak sanığın mağdura "şerefsiz" diyerek hakaret ettiğinin sübut bulduğu gerekçesiyle mahkûmiyet kararı verildiği anlaşılmıştır.

Ceza Genel Kurulunun 25.10.1993 gün ve 260/281 sayılı kararında belirtildiği gibi olaya ilişkin tüm deliller toplanıp, değerlendirilip suçun oluştuğu kabul edilerek mahkûmiyet hükmü kurulduğuna göre delil takdiri yapılarak verilen bu karar aleyhine takdirde yanılgıya düşüldüğünden bahisle, kanun yararına bozma yoluna başvurulamayacağından, kanun yararına bozma isteminin reddine karar verilmiştir..."

11. Başvurucu, kanun yararına bozma talebinin reddine ilişkin kararı 18/2/2023 tarihinde öğrendikten sonra 6/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu; söylemediği bir söz nedeniyle hakaret suçundan ceza aldığını, karar sonucuna etki edecek esaslı iddialara gerekçede yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Bakanlık görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda ileri sürdüğü itirazlarını yinelemiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi bir kararında ([1. B.], B. No: 2013/9044, 5/11/2014, §§ 42-47), olağanüstü kanun yolu olan itiraz yoluna başvurulmasının mevcut bireysel başvurunun incelenme yöntemine etkisine yönelik anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararda temyiz incelemesinden geçen kararlara karşı başvurulan Yargıtay Cumhuriyet başsavcısının itiraz yetkisinin olağanüstü kanun yolu olduğunu vurguladıktan sonra Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca bu yetkinin kullanılmış olması durumunda ceza dairesince veya Kurulca kararın kaldırılabilme ihtimalinin bulunduğunu belirterek bu yolun somut olayın özel koşullarında etkili olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş ve itiraz incelemesi henüz sonuçlanmamış olan başvuruyu başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

17. Öte yandan Anayasa Mahkemesi başka bir kararında ([1. B.], B. No: 2014/11254, 26/10/2016, § 28) da olağanüstü kanun yollarının geldiği aşamayı dikkate alarak yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine ilişkin karara karşı yapılan bireysel başvuruda süre aşımının bulunmadığını kabul etmiştir.

18. Dolayısıyla somut olayda olağanüstü bir kanun yolu niteliği gösteren kanun yararına bozma talebinin reddine karar verilmesinin öğrenildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde yapılan başvuru süresinde kabul edilmelidir. Bu bağlamda açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

20. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

21. Olayda Mahkeme, başvurucunun [komşu-2] ve [komşu-3]'e yönelik "şerefsizler" şeklinde söylemde bulunduğu gerekçesiyle başvurucunun hakaret suçundan cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararda soruşturma aşamasında düzenlenen kamera görüntüsü izleme tutanağında hakaret içeren ifadenin belirlendiği belirtilmiştir (bkz. § 6). Başvurucu ise kamera görüntüsü inceleme tutanağının eksik ve hatalı olduğunu, Mahkemenin gerekçesinin yetersiz olduğunu, söylemediği bir söz nedeniyle mahkûmiyetine karar verildiğini ileri sürmüştür (bkz. § 7).

22. Hakaret suçundan yürütülen bir yargılama sürecinde, hakaret içeren sözün suçun faili tarafından söylenip söylenmediğinin dosya kapsamındaki somut olgularla bağ kurmak suretiyle tespit edilmesi, esasa etki edebilecek nitelikte önemli bir olgudur. Bu bağlamda hakaret içeren sözün suçun faili tarafından söylendiğine yönelik kabulün, dosya kapsamındaki somut gerçeklik ile uyuşmadığı noktasındaki itiraz da uyuşmazlığın sonucuna etkili niteliktedir.

23. Başvurucunun aşamalardaki itirazlarına göre ayrı ve açık yanıt verilmesini beklediği olgu, Mahkemenin hakaret içeren sözün kendisi tarafından söylendiğine ilişkin kabulünün dosya kapsamındaki somut delillerle uyuşmadığına ilişkindir.

24. Duruşmada [komşu-2] ve [komşu-3]'ün başvurucunun kendilerine yönelik "şerefsizler" şeklinde bir söz sarf ettiğine yönelik iddiaları bulunmamaktadır (bkz. § 4). İddianamede başvurucunun "şerefsiz" şeklinde bir söz söylediğine yönelik bir iddia ileri sürülmemiştir.

Üstelik kamera görüntüsü izleme tutanağında da bu yönde bir tespit mevcut değildir (bkz. § 3). Dolayısıyla Mahkemenin yargılama konusu hakaret suçuna esas alınan sözün başvurucu tarafından söylendiği yönündeki kabulünü, kararında yeterli gerekçe ile açıklamadığı anlaşılmaktadır.

25. Başvurucunun iddiasını destekleyebilecek mahiyette itirazlar sunmasına rağmen Mahkemece bu durum gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak tartışılmamış ve başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir. Sonuç olarak yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Mahkemenin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır. Bu itibarla kararda yeterli gerekçenin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

26. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

27. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 10.000 TL maddi ve 15.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

29. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

30. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

31. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin, başvurucu uğradığını iddia ettiği maddi zararla ilgili bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Şarkikaraağaç Asliye Ceza Mahkemesine (E.2012/294) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/7/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.